

SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 18/2004 rd

**Regeringens proposition om godkännande av
Världshälsoorganisationens (WHO) ramkon-
vention om tobakskontroll med förslag till lag
om sättande i kraft av de bestämmelser i kon-
ventionen som hör till området för lagstiftning-
en**

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 8 juni 2004 en proposition om godkännande av Världshälsoorganisationens (WHO) ramkonvention om tobakskontroll med förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i konventionen som hör till området för lagstiftningen (RP 106/2004 rd) till social- och hälsovårdsutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringssekreterare Liisa Katajamäki och överinspektör Anna Ehrnrooth, social- och hälsovårdsministeriet
- lagstiftningsråd Ronald Wrede, utrikesministeriet
- regeringsråd Irmeli Virtaranta, finansministeriet.

PROPOSITIONEN

Tobaksrökning är en av de största folkhälsorisikerna i de utvecklade länderna och en snabbt växande riskfaktor för folkhälsan i utvecklingsländerna. Den globala ekonomiska integrationen har skapat gynnsamma förutsättningar för marknadsföringen av tobak överallt i världen. Nationella hälsovårdspolitiska åtgärder räcker inte till för att avvärja tobakens skadeverkningar.

År 1999 inleddes konventionsförhandlingarna genom att Världshälsoorganisationens (WHO) 52:a generalförsamling lade fram en resolution om upprättande av en ramkonvention om tobakskontroll, nedan konventionen (Framework Convention on Tobacco Control, FCTC).

Förhandlingarna inleddes i oktober 2000 i Genève vid det internationella förhandlingsorganets (International Negotiating Body, INB) första sammanträde. I förhandlingarna deltog nästan alla medlemsstater i Världshälsoorganisationen samt Europeiska gemenskapernas kommission. Finland har under hela processen aktivt agerat för att en stark konvention om tobakskontroll ska upprättas.

Världshälsoorganisationens ramkonvention om tobakskontroll antogs enhälligt vid WHO:s generalförsamling i Genève den 21 maj 2003. I Europeiska gemenskapens inlägg i generalförsamlingen konstaterades att gemenskapen avser att snarast möjligt börja förbereda en ratifice-

ring av konventionen. Tobakskonventionen har varit öppen för undertecknande i Genève den 16—22 juni 2003 och i New York under tiden den 30 juni 2003 till den 29 juni 2004. Efter undertecknandet följer en ratifikationsprocess. Konventionen träder i kraft 90 dagar efter det att 40 länder har ratificerat den. Hittills har 118 länder undertecknat konventionen, men än så länge har bara 16 ratificerat den.

Bekämpningen av tobakens skadliga hälsoeffekter grundar sig på den nationella lagstiftningen, men det finns också gemenskapslagstiftning på detta område. Konventionen är ett folkhälsokonvention som fokuserat multilateralt fördrag. Den förstärker det globala samarbetet för att minska tobaksrökning. Den är omfattande och innehåller artiklar om bland annat tobaksreklam, tobaksförsäljning, förpackningsmärkningar, olaglig handel, exponering för tobaksrök och beskattning. De länder som har begränsad eller ingen nationell tobakslagstiftning har störst nytta av konventionen.

Förpliktelseerna i konventionen är dels rekommendationer och dels minimikrav som de länder som ratificerat konventionen bör iaktta. Konven-

tionstexten uppmuntrar stater att genomföra ännu mer långtgående åtgärder. En allmän förpliktelse för alla länder är att regelbundet uppdatera och utvärdera sina övergripande nationella strategier, planer och program för tobakskontroll.

Gällande rätt i Finland uppfyller de krav som konventionen ställer för konventionsstaterna. Därför föreslås inga ändringar i gällande finländsk lagstiftning. I landskapet Åland tillämpas landskapets egen tobakslag (tobakslag för landskapet Åland ÅFS 64/1997).

Konventionen har som mål att minska tobaksrökning på sikt och att skydda människor mot exponering för tobaksrök. Avsikten med konventionen är att främja folkhälsa globalt och den tar upp ett brett spektrum av frågor kring tobakskontroll. Konventionen är en ramkonvention och på basis av den kan tilläggsprotokoll upprättas längre fram.

Målet med propositionen är att få riksdagens godkännande för den. I den ingår också ett förslag till en s.k. blankettlag genom vilken de bestämmelser i konventionen som hör till området för lagstiftningen ska ändras.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Med hänvisning till propositionen och övrig utredning anser utskottet att förslaget är nödvändigt och lämpligt. Utskottet tillstyrker lagförslaget utan ändringar.

Enligt propositionen harmonierar Finlands lagstiftning med konventionen och därmed krävs inga ändringar i nationell lagstiftning. Utskottet fäster dock uppmärksamheten vid artikel 8 i ramkonventionen där parterna förutsätts vidta åtgärder för att så effektivt som möjligt förebygga exponering för tobaksrök på arbetsplatser inomhus, i allmänna transportmedel, i offentliga lokaler och vid behov på andra offentliga platser. Enligt tobakslagen är tobaksrök i omgivningen ett karcinogen. Institutet för arbetshygien upprätthåller ett register och de nyaste uppgifterna från registret visar att exponeringen för

tobaksrök var vanligast inom hotell- och restaurangbranschen. Utöver servitörer och övriga restauranganställda blir till exempel anställda på kaféer, bensinstationer eller spelhallar, vaktmästare, receptionister, ordningsvakter, fängvaktare och städare utsatta för tobaksrök. Utskottet anser det viktigt att åtgärderna för att minska exponeringen för tobaksrök på arbetsplatserna ytterligare effektiviseras.

I motiveringen till propositionen nämns att bestämmelserna om smuggling i kapitel 46 i strafflagen kan tillämpas även när det gäller smuggling av tobaksprodukter. De nämnda bestämmelserna om smuggling gäller dock endast import av snus för näringsverksamhet. Däremot kan import av tobaksprodukter uppfylla det i strafflagens kapitel 29 avsedda rekvisitet för skattebedrägeri om varan inte i enlighet med

tull- eller accisbestämmelserna anmäls till förtullning eller beskattning eller om anmälan innehåller fel.

Förslag till beslut

Med stöd av det ovan anförda föreslår social- och hälsovårdsutskottet

att riksdagen antar Världshälsoorganisationens (WHO) i Genève den 21 maj

2003 ingångna ramkonvention om tobakskontroll till den del den tillhör Finlands behörighet, och

att lagförslaget godkänns utan ändringar.

Helsingfors den 17 september 2004

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Valto Koski /sd
vordf. Eero Akaan-Penttilä /saml
medl. Anneli Kiljunen /sd
Marjaana Koskinen /sd
Pehr Löw /sv
Riikka Moilanen-Savolainen /cent
Aila Paloniemi /cent
Leena Rauhala /kd

Paula Risikko /saml
Arto Seppälä /sd
Osmo Soininvaara /gröna
Tapani Tölli /cent
Erkki Virtanen /vänst
Tuula Väättäinen /sd
ers. Maija Perho /saml.

Sekreterare var

utskottsråd Eila Mäkipää.